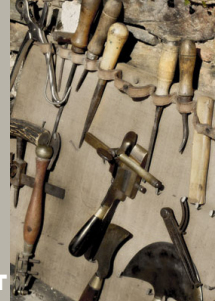

INVENTARIO DEL PATRIMONI CULTURAL INMATERIAL DEL MONTSENY

UNESCOCAT

A - TRADICIONES Y EXPRESIONES ORALES

➔ A1 - Leyendas

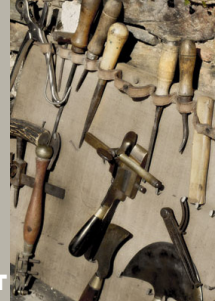
- “Montsoriu. El derecho del mal uso”, castillo de Montsoriu
- El banquete de las truchas, castillo de Montsoriu
- El caballero blanco de Espinzella, Viladrau
- El castillo del Brull, El Brull
- El descubrimiento de las murallas, El Brull
- El Llano del Asno Muerto, El Brull
- El mal cazador, Sant Celoni
- El niño escondido, Tagamanent
- El pan de Navidad, Sant Feliu de Buixalleu
- El Pla de la Calma, El Brull
- El ruiseñor, Arbúcies
- El túnel secreto entre el castillo de los Moros (castillo de Montclús) y el castillo de Fluvià, Sant Esteve de Palautordera
- Joan de Serrallonga, Viladrau
- La bruja Guilleuma, castillo de Montsoriu
- La cigarra y el cuco, Sant Celoni
- La Dama Roja, castillo de Montsoriu
- La Doma, La Garriga
- La fuente d’Or, Viladrau
- La fuente del Noi Gran, Viladrau
- La gran serpiente o la serpiente y los bebés, Sant Celoni
- La lámpara de Manel, Sant Celoni
- La leyenda de Sant Segimon, Viladrau
- La Meta Campanera, La Garriga
- La muerte del Cap d’Estopes, Sant Feliu de Buixalleu
- La mujer de agua, Gualba
- La noche de San Juan, Castillo de Montsoriu
- La penitente del Montseny, Gualba
- La piedra de los Tres Obispos, Viladrau
- La Poza Negra y las tormentas, Gualba
- La roca con cruces de Grions, Sant Feliu de Buixalleu
- La roca del chivo, Sant Celoni
- La torre de la Mora, Sant Feliu de Buixalleu
- La Virgen de Tagamanent, Tagamanent
- Las brujas de Viladrau, Viladrau
- Las encinas bailadoras, Sant Feliu de Buixalleu
- Las lluvias en Sant Segimon, El Brull
- Las serpientes de Montsoriu, castillo de Montsoriu
- Los amantes del castillo de Montclús y del castillo de Fluvià, Sant Esteve de Palautordera
- Los doce apóstoles de la iglesia de Santa Maria de Palautordera y el mercado de Sant Celoni, Santa Maria de Palautordera
- Los valientes de Breda, castillo de Montsoriu
- Melancolía, Hostalric

- Mosén Pere Xifra, Hostalric
- Por San Silvestre, las brujas de Arbúcies saltan por la ventana
- Soler de Vilardell, Sant Celoni

→ A2 - Dichos y refranes

- A Arbúcies són gent d'astúcies, a Breda tenen mala art, a Sant Celoni la pell del dimoni i a Hostalric són cremats
- A Centelles, bruixes totes elles
- A l'abril cada gota val per mil
- Al pagès doneu-li cols
- Als del Brull els diuen potarrosos
- Any de neu, any de béns
- Any de traspàs, de faves no en plantis pas
- Ca l'Olivé, el llop hi ve, a can Batalla el llop hi balla, a can Carbonell li lleven la pell, a can Jan se li mengen la carn i al Molí del Pedranyal li arrenquen els queixals.
- De mal a bé tothom s'hi avé
- El pare els gonya, el fill els manté i el nét els fa malbé
- El ponent té una filla casada a llevant que quan la va a veure se'n torna plorant
- Els del Brull diuen als de Seva escorxacans.
- Fa com el Montseny, com més blanqueja, més bogeja
- Gualba, l'orinal del cel
- Haguessis fet com Sant Elies, ho haguessis guardat quan ho tenies.
- La cigala a l'hivern es fotia de gana perquè a l'estiu cantava
- La dona i la castanya per l'aparença enganyen
- La feina del diumenge, el dimoni se la menja
- La guatlla canta: blat florit, blat florit
- La neu pel febrer, fuig com un ca llebrer. La neu pel gener, s'hi assenta com un cavaller
- Març, marçot que cap ovella no m'has mort, manllevaré dos dies d'abril, i te'n mataré mil
- Més val aprendre de gran que morir tonto
- No t'en fiïs del dimoni ni d'en Ramis de Sant Celoni
- Pagant Sant Pere canta
- Pel febrer faves a fer
- Pel juliol, ni dona ni cargol
- Pel juny, la falç al puny
- Pel maig cada dia un raig.
- Per Nadal un pas de pardal, per sant Esteve un pas de llebre, per santa Llúcia, un pas de puça, per any nou un pas de bou, per sant Pau l'hori cau.
- Per Sant Joan el blat fora del camp
- Per Setmana Santa, si el cucut no canta, és mort o pres a França
- Quan el Montseny és florit, fred a la plana de Vic
- Quan plou per Sant Pere Regalat, 40 dies
- Quan trona diuen que les majordomes canvien els mobles.
- Quatre monts té Catalunya, quatre monts sants i sagrats, el Montseny, el Montsant, el Montsec i Montserrat
- Qui a festa major va, a festa major ha de tornar

- Qui a Sant Pere va, si no torna l'endemà, pel juliol ha de tornar
- Qui agafa les olives abans del gener deixa l'oli a l'oliver
- Qui matina sempre domina
- Qui no bat pel juliol, no bat quan vol
- Qui no creu al pare i a la mare, ha d'aprendre d'una pell de cabra
- Qui per sant Pere va a l'olivar i veu una oliva ençà i una enllà, oli hi haurà
- Qui perd la nit, perd el dia
- Sant Andreu pluja, neu o fred molt greu
- Sant Andreu seria molt bona casa, si no fos a l'estiu la boira i a l'hivern la neu.
- Sant Antoni pel gener, mitja palla mig paller
- Sant Hilari, prop d'Arbúcies, dotze dones, tretze bruixes
- Sant Jaume destapa o engega la carbassa
- Sant Joan combrega el blat, sant Pere l'extremuncia, sant Jaume l'enterra
- Si el febrer no febreja, i el març no marceja...
- Si vols plantar un bon nap, per sant Jaume ha de ser nat.
- Si vols tenir bon aller, planta'l pel febrer
- Tots Sants el primer i Sant Andreu el darrer

➔ A3 - Adivinanzas

- En Dorondon s'està al terrat amb trenta mil soldats, tots van vestits de vermell, menys en Dorondon, que és el més vell.
- Jo sense sol i tu sense fe, cap dels dos no valem res.
- Pam per aquí, pam per allà, pam que penja.
- Pelut per fora, pelut per dins, aixeca la cama i fica't a dins.
- Pengill-penjoll penjava i el pelut se la mirava, pengill-penjoll caigué i el pelut se la mengé
- Un camp molt ben llaurat, que mai cap punta d'arada no ha tocat.
- Un llençol molt ben apedaçat que mai cap punta d'agulla no ha tocat.
- Una caseta blanca que quan s'obre no es tanca.

➔ A4 - Vocabulari autóctono

- Vocabulario autóctono

➔ A5 - Creencias

- A quien da la vuelta a Sant Miquel dels Barretons le pasan todos los dolores de cabeza
- Curación del 'enaigat'
- Disparando tiros o cohetes a las nubes se evita que granice
- El laurel bendito aleja los malos espíritus
- En el castillo del Brull había brujas
- En la encina del Estanyol habían bailado brujas
- La mujer de agua que hablaba con la gente del pueblo
- La mujer de todos del cementerio del Brull
- Las mujeres de agua que lavaban la ropa las noches de luna llena
- Las vacas no daban leche porque se ordeñaban entre ellas

- Llevar una castaña borda en el bolsillo
- Los duendes trenzaban las colas de las yeguas.
- Los gatos que comen salamandras quedan bien delgados y secos.
- Origen de las aguas del Montseny
- Se dice a los niños que la niebla llorona, tiñosa o la meona, se los llevará y se los tragará
- Si se hace una cruz en el suelo frente a la Creu del Carlí, se borra sola

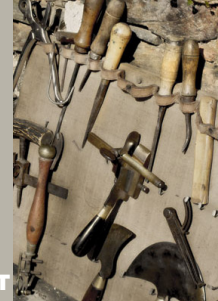
B - ARTES DEL ESPECTÁCULO

➔ B1 - Músicas, canciones y danzas populares

- Ball Cerdà, Viladrau
- Ball del ciri, Viladrau
- Ball del tirabou de Gaserans, Sant Feliu de Buixalleu
- Ball dels collidors de castanyes
- Cant del Plany de Sant Esteve
- Contradansa
- El ball de gitanes
- El ball de les bruixes
- El cor de la xeringa
- El dia de Sant Jaume
- Goigs als Sants Patrons del Figaró Santa Anna i Sant Rafel
- Goigs de Nostra Senyora de Tagamanent
- Goigs de Sant Antoni Abat
- Goigs en lloança del gloriós màrtir Sant Cristòfol, patró de la parròquia de la Castanya
- Hem seguit tota la vila
- Himne de Centelles
- Himne de Figaró
- L'escola de Grions
- La nostra vila de Palau
- Les noies de Grions
- Oidà, flor de la Garriga
- Torra-la bé!

➔ B2 - Juegos y deportes tradicionales

- 1,2,3, pica margen
- A rescatar
- A vender y comprar
- Arrancar cebollas
- Ataque al fortín
- Bolos catalanes
- Caballos-caballeros y madriguera-conejo
- Canicas

- Carrera de sacos
- Churro, manga, mangotero - Caballo fuerte
- Ciclismo
- El juego de los huevos de Gualba
- El juego de los paquetes
- El pañuelo
- Estirar la cuerda
- Excursionismo
- Gallo, gallina o pollito
- Guerra de gallos
- Herraduras
- La araña
- La gallinita ciega
- Los zuecos de Pau
- Mama tengo sed
- Moros y cristianos
- Motociclismo
- Patacones
- Pesca
- Rayuela
- Romper la olla
- Tocar cabezas

➔ B3 - Teatro

- Els Pastorets de la Costa
- La càfila del cavaller d'Espinella

C - PRÁCTICAS SOCIALES, RITUALES Y ACONTECIMIENTOS

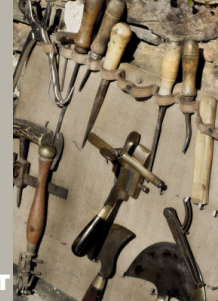
FESTIVOS

➔ C1 - Fiestas, ferias y encuentros populares

- Aplec de la Ascensión en Aiguafreda de Dalt, Aiguafreda
- Aplec de la Capilla, Arbúcies
- Aplec de la Erola, Viladrau
- Aplec de Matagalls, Viladrau, El Brull, Montseny
- Aplec de otoño de Tagamanent
- Aplec de otoño en Aiguafreda de Dalt, Aiguafreda
- Aplec de Primavera de Tagamanent
- Aplec de Puiggraciós, Figaró - Montmany
- Aplec de Sant Guillem, Campins
- Aplec de Sant Bernat, Montseny
- Aplec de Sant Elies, Sant Pere de Vilamajor
- Aplec de Sant Jaume de Rifà, Sant Antoni de Vilamajor

- Aplec de Sant Jaume de Viladriver, El Brull
- Aplec de Sant Lleïr, Sant Antoni de Vilamajor
- Aplec de Sant Llop, Riells i Viabrea
- Aplec de Sant Salvador de Avencó, Aiguafreda
- Aplec de Sant Salvador de Terrades, Cànoves i Samalús
- Aplec de Santa Anna, Breda
- Aplec de Santa Bàrbara, Sant Feliu de Buixalleu
- Aplec en la ermita del Remei, Santa Maria de Palautordera
- Aplec en Sant Segimon del Montseny, Viladrau
- Bajada del Sancristo de Aiguafreda de Dalt y Procesión del Vía Crucis de Aiguafreda
- Feria de la castaña, Viladrau
- Feria de la trufa, Centelles
- Feria de las Masies, Riells i Viabrea
- Feria de otoño de Arbúcies
- Feria de Sant Miquel de Hostalric
- Feria de Santa Llúcia, Taradell
- Feria del Abeto, Espinelves
- Feria del Cazador, Taradell
- Feria medieval Vilamagore, Sant Pere de Vilamajor
- Feria-mercado de Sant Ponç, Cànoves i Samalús
- Fiesta de Flabiol, Arbúcies
- Fiesta de la Trilla, Centelles
- Fiesta de los Santos Patronos de Figaró-Montmany (voto de pueblo)
- Fiesta de los Tonis, Taradell
- Fiesta de Toca-sons, Taradell
- Fiesta del Ajust y Feria de entidades, Breda
- Fiesta del Pino de Centelles
- Fiesta del Pino de Figaró-Montmany
- Fiesta del Roser en Gaserans, Sant Feliu de Buixalleu
- Fiesta del Roser en Joanet, Arbúcies
- Fiesta mayor de Sant Cebrià de la Mora, El Brull
- Fiesta mayor de Sant Cristòfol de la Castanya, El Brull
- Fiesta mayor de verano de Sant Martí, Montseny
- Fiesta mayor del castillo de Montsoriu, Arbúcies y Sant Feliu de Buixalleu
- Fiesta medieval de Hostalric
- Fiestas de Corpus, La Garriga
- Fiestas del Roser en Mosqueroles, Fogars de Montclús
- Guarida de Brujas, Centelles
- Las Enramades, Arbúcies
- Paella popular de Fogars de Montclús
- Romería de Santa Susanna, Sant Pere de Vilamajor
- Tornaboda en las encinas de Avencó, Aiguafreda
- Tres Tombs, La Garriga
- Verano bandolero, Viladrau
- Voto de pueblo en Sant Marçal, Montseny y Arbúcies

➔ **C2 - Formas tradicionales de organización**

- Comunidad de Regantes
- Ejidos
- El 'mas'
- Los mercados semanales
- Movimiento asociativo

➔ **C3 - Memoria oral**

- Declaración Parque Natural del Montseny
- El gran incendio de 1994
- La Guerra Civil Española y la Posguerra
- Quico de las Vernedes

D - CONOCIMIENTOS Y USOS RELACIONADOS CON LA NATURALEZA Y EL UNIVERSO

➔ **D1 - Saberes relacionados con la alimentación**

- Conservas y mermeladas
- Elaboración de licores
- La caza y su consumo
- Matanza del cerdo
- Recolección y consumo de caracoles
- Recolección y consumo de castañas
- Recolección y consumo de setas

➔ **D2 - Conocimientos y prácticas relativos al medio**

- Animales de trabajo
- Apicultura
- Aprovechamiento del agua
- Aprovechamiento forestal
- Artigar o arrancar
- Calendario agrícola
- Carboneo
- Cultivo de cereales y forrajes
- Cultivo de frutales
- Cultivo de huerta
- Ganadería semiestabulada
- Manzanos del Montseny
- Pastoreo
- Pelar corcho
- Plantaciones de árboles

- Predicción popular de la meteorología y de las estaciones
- Producción de aceite
- Remedios y prácticas de medicina popular
- Seguimiento de las lunas
- Vitivinicultura, vendimia y elaboración de vino

E - TÉCNICAS ARTESANALES TRADICIONALES

➔ E1 - Oficios y artesanías tradicionales

- Fabricación de alfarería y cerámica
- Fabricación de bastes y otras guarniciones para animales de trabajo
- Construcción de carros y carrocerías
- Fabricación de escobas
- Elaboración de pan y cocas
- Elaboración de quesos
- Instalación de relojes de sol
- Trabajo de la madera
- Trabajo de la piedra
- Trabajo del hierro y el acero

Realizado por:

Con el apoyo de:

En colaboración con:

■ museu etnològic del montseny ■
LA GABELLA
■ arbúcies ■

